

URBANI IZZIV

POSEBNA
IZDAJA 2011

ISSN: 0353-6483

Tina ILAR
 Kristina KASTELIC
 Katja NOVAK
 Manja PEČKAJ
 Sonja ROZMAN

Opredelevanje in vrednotenje krajinskih potencialov v regionalnem načrtovanju

S prispevkom želimo opozoriti na pomen krajinskih potencialov pri pripravi regionalnih razvojnih dokumentov. Predstavljena so štiri izhodišča za določanje krajinskih potencialov: krajinski elementi, identiteta krajine, vidne kakovosti krajine in procesi, prikazani pa so tudi kazalci, s katerimi je mogoče vrednotiti krajinske potenciale na ravni krajinskih mikroregij. Za jasnejši prikaz metode je opisan primer vrednotenja krajinskih razvojnih potencialov v dolini Save Dolinke med Jesenicami in Ratečami, ki je ena izmed krajin v gorenjski statistični

regiji. Iz Regionalnega razvojnega programa Gorenjske (2007–2013) so izpisani krajinski razvojni potenciali, ki so bili prepoznani kot temelj nadaljnega razvoja gorenjske razvojne regije.

Ključne besede: krajinski potencial, regija, krajina, regionalno načrtovanje, vrednotenje, Gorenjska

1 Uvod

Regionalno načrtovanje je veda, ki v nasprotju z geografijo, ki raziskuje, kakšen je svet, išče odgovore na to, kakšen bi svet moral biti. To pomeni, da se regionalno načrtovanje nanaša na prihodnost, za katero pa ne moremo vedeti, kakšna bo. Je tudi smotrno usmerjanje prihodnjega družbenega razvoja v posamezni regiji, državi, skupnosti držav (na primer Evropski uniji). Pri regionalnem načrtovanju sodelujemo različni strokovnjaki: geografi, krajinski arhitekti, geodeti, arhitekti in tudi ekonomisti, sociologi, psihologi ter drugi. Tako prostor, ki je omejeni vir in v katerem vsi delujemo, dojemamo različno. V preteklosti so se strokovnjaki regionalnega načrtovanja in krajinske arhitekture ukvarjali z regionalizacijo krajin predvsem z vidika varstva obstoječih vrednot v prostoru. V tem članku je krajina obravnavana z vidika iskanja potencialov, ki jih v krajini na regionalni ravni lahko prepoznamo in ovrednotimo. Namen članka je, da bi se krajinskih razvojnih potencialov vsi boljše zavedali in jim v razvojnih programih posvetili posebno pozornost, saj imajo lahko izjemno pozitiven vpliv na identiteto kraja, njegovo vizualno podobo in na nadaljnji trajnostni razvoj.

2 Metoda

2.1 Krajina in razvojni potenciali

»Krajina je del zemeljskega površja, ki ga je moč dojeti s pogledom.« (Ogrin, 1986: 17a.) Krajina je zelo kompleksen pojem. V splošnem gre za del zemeljskega površja s skupnimi značilnostmi v sestavinah žive in nežive narave. Glede na ohranjenost in rabo njenih sestavin ločimo naravno, kulturno in oblikovano krajino. Naravna krajina je del površja, na katerega človek še ni vplival. Takih krajin je zelo malo, oziroma če uporabimo zelo stroge kriterije (kisel dež, globalno segrevanje), sploh ne obstaja več. Kulturna krajina je danes na našem planetu najbolj razširjena. Je rezultat naravnih procesov, rastlin, živali in delovanja človeka. Je bivalni in delovni prostor za človeka, življenjski prostor za biološke vrste in tudi »nahajališče« neživih sestavin okolja. Oblikovana krajina je rezultat človekovega delovanja z namenom oblikovati krajino na določen način. Izhaja iz vnaprej določene zamisli ali premisleka o njenem videzu in ne iz spontane rabe za preživetje kot pri kulturni krajini.

Potencial je zmožnost oziroma zmogljivost česa za nekaj. Pravzaprav gre za seštevek zmožnosti, sposobnosti in drugih lastnosti, ki so lahko podlaga za razvoj, zaslužek, blagostanje. Pod vplivom tržnega gospodarstva najprej pomislimo na gospodarski potencial oziroma na to, kolikšen je dobiček, vendar to ni